

Center for studier i

ARBEJDS *liv*

INVITERER TIL ÅRSKONFERENCE 2018

PREKARISERING I DANMARK?

- OMFANG, KONSEKVENSER, HANDLEMULIGHEDER?

TORS DAG DEN 26. APRIL 2018 KL. 8:30 - 16:00

SEKTION FOR BÆREDYGTIG PRODUKTION, INSTITUT FOR MATERIALER OG PRODUKTION

Ø GLOBAL REFUGEE STUDIES, INSTITUT FOR KULTUR OG GLOBALE STUDIER

AALBORG UNIVERSITET KØBENHAVN, A.C. MEYERS VÆNGE 15, 2450 KØBENHAVN SV

DET PREKÆRE ARBEJDSLIV – HVEM, HVAD, HVOR?

I følge Den Danske Ordbog betegner tillægsordet 'prekær' det "meget vanskelige" eller det "som bringer nogen i knibe". Det er ikke nyt at bruge ordet til at beskrive arbejdslivet, men prekarisering fylder mere og mere i diskussioner om udviklingen i arbejdslivet – også i Danmark. Det indfanger en oplevelse af udsathed i et arbejdsliv præget af flere midlertidige, fleksible, atypiske, usikre eller uregulerede ansættelser på arbejdsmarkedet. En udvikling som kan få vidtrækkende konsekvenser for den enkeltes oplevelse af arbejdet og livsførelse.

Prekarisering findes på tværs af brancher og professioner: Mens selvstændige og ansatte i kreative fag længe har måttet håndtere usikre ansættelseshorisonter, er tendensen de senere år forstærket inden for service-, byggeri- og industriarbejde med øget brug af migrantarbejdere, enkeltmandsvirksomheder, midlertidige ansættelser, vikarer og underleverandører. Samtidig er det helt nyt, at prekariseringen finder sted i udførelsen af velfærdsstatens kerneydelser inden for eksempelvis social-, sundheds-, uddannelses-, og omsorgsarbejde.

Tendenserne udfordrer såvel den enkelte lønmodtager såvel som den danske arbejdsmarkedsmodel, hvor arbejdsmarkedets parter må skabe nye strategier for at sikre sammenhængskraften i samfundet.

Det udsatte arbejdsliv rejser en række spørgsmål. Blandt andre:

- Hvilke udviklingstendenser i forhold til løn- og arbejdsforhold på det danske arbejdsmarked indfanges i prekariseringsbegrebet?
- Hvordan kommer prekariseringen til udtryk på forskellige inden for forskellige fag, brancher og grupper på arbejdsmarkedet?
- Hvad betyder prekarisering for arbejdets udførelse og arbejdslivets kvalitet?
- Og ikke mindst: Hvilke arbejdsmarkedspolitiske initiativer kan imødekomme risikoen for sammenbrud af den danske arbejdsmarkedsmodel, som ifølge prekariseringsbegrebets teoretikere synes sandsynligt?

Disse spørgsmål, og mange flere, vil vi tage op på CSAs årskonference 2018.

Sæt kryds i kalenderen d. 26. april 2018.

Velkommen til konference!

CSAs årskonferencer har til formål at bringe forskere, praktikere, studerende, fagprofessionelle, ledere, politikere og tillidsvalgte sammen omkring centrale og aktuelle problemstillinger inden for arbejdslivet. Traditionen med årskonferencer har været en succes i mange år og er for alle interesserede. Årskonferencerne afholdes rundt omkring på de danske universiteter og større uddannelsesinstitutioner. Formen varierer henover dagen med f.eks. oplæg, poster sessions, debatter og workshops.

Se programmet på de følgende sider.

PROGRAM	
08:30 - 09:00	Ankomst og indregistrering Mød de andre deltagere over morgenbrød og kaffe
09:00 - 09:20	Velkomst Præsentation af årets tema, Center for Studier i Arbejdsliv samt vores værtsted, Aalborg Universitet Sydhavnen
09:20 - 10:05	Keynote 1: "Usikre vilkår på det danske arbejdsmarked – illustreret ved marginalt deltidsansatte" Trine P. Larsen, Ph.D. og lektor, Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (FAOS), Sociologisk Institut, Københavns Universitet
10:05 - 10:45	Årets postermarked - med kaffe CSA præsenterer temaerne for årets posters fra speciale- og Ph.D.-studerende indenfor arbejdsliv og arbejdsmiljø
10:45 - 11:30	Keynote 2: "Prekarisering – et etnografisk blik" Karen Lisa G. Salamon, antropolog og ph.d. i ledelse, uafhængig forsker og konsulent, Etnograf.dk
11:30 - 12:30	Frokost
12:30 - 13:15	Keynote 3: "Arbejdsmigranter på det danske arbejdsmarked" Marlene Spanger, Ph.D. og lektor, Global Refugee Studies, Institut for Kultur & Globale Studier og Bjarke Refslund, ph.d. og postdoc, Sektion for Bæredygtig Produktion, Institut for Materialer og Produktion, Aalborg Universitet
13:15 - 14:45	Workshops Se uddybende præsentation på de følgende sider
14:45 - 15:00	Kaffepause med kage
15:00 - 15:45	Keynote 4: "Den danske fagbevægelses blik på usikkert arbejde" Morten Skov Christiansen, Næstformand i Landsorganisationen i Danmark, LO
15:45 - 16:00	Afrunding og på gensyn næste år

Kl. 16 - 18 er der øl og vand for de som vil snakke videre eller bare trænger til en kold øl og nyde forårsudsigten på Københavns havn.

Vær opmærksom på, at dørene smækker kl. 17, hvorefter du skal lukkes ind udefra.

KEYNOTES

KEYNOTE 1: USIKRE VILKÅR PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED – ILLUSTRERET VED MARGINALT DELTIDSANSATTE

Trine P. Larsen vil med afsæt i sit arbejde om insidere og outsiders på det danske arbejdsmarked give et overblik over, hvilke analytiske kategorier, der er relevante for at forstå og forklare udsatte positioner på arbejdsmarkedet, ligesom hun viser, hvilke grupper der er i risiko for at være i en usikker arbejdssituation.

I oplægget præsenteres resultater fra et forskningsprojekt om den voksende gruppe af deltidsansatte med meget få timer i forhold til øvrige deltidsansatte. Gruppen illustrerer, hvilke mekanismer i arbejdets organisering, der fører til, at formelt velregulerede arbejdspladser alligevel medvirker til at gøre medarbejder udsatte mht. løn, rettigheder og regulering af ansættelsen. Som en voksende gruppe illustrerer de marginalt deltidsansatte desuden, hvordan de usikre ansættelsesvilkår knytter sig til udviklingsdynamikkerne i særligt udsatte sektorer, hvor arbejdsbetingelserne relativt set kan karakteriseres som usikre og, måske, under forandring.

Trine P. Larsen er Ph.D. og lektor på Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier (FAOS), Københavns Universitet.

KEYNOTE 2: PREKARISERING – ET ETNOGRAFISK BLIK

Karen Lisa G. Salamon er sammen med Dan Hirslund og Julie Rahbæk Møller redaktør på en ny antologi om "Prekarisering uden grænser", som i 10 artikler belyser prekarisering på forskellig vis. Fælles for bidragene er, at de undersøger prekariseringen gennem etnografisk feltarbejde og dermed fokuserer på, hvordan prekariseringen kommer til udtryk i lokale og konkrete sammenhænge.

Karen præsenterer desuden resultaterne af et langvarigt studie (2012-2017) af højt specialiserede nanoforskere, som migrerer globalt mellem synkrotron- og neutronanlæg i hele verden. Undervejs sker der en "frasortering" af forskere, som ofte helt ryger ud af lønarbejdsmarkedet. Studiet viser, hvordan et usikkert arbejdsliv kan udfolde sig i prestigefyldte jobs, og hvordan forhold som specialisering, karrierestruktur, pligt-migration, alder, køn og etnicitet har indflydelse på forskernes arbejdsliv.

Karen Lisa G. Salamon er antropolog og Ph.D. i ledelse. Hun arbejder som uafhængig forsker og konsulent, Etnograf.dk

---

KEYNOTE 3: ARBEJDSMIGRANTER PÅ DET DANSKE ARBEJDSMARKED – OG DERES FORHOLD TIL DEN DANSKE FAGBEVÆGELSE

Marlene Spanger og Bjarke Refslund belyser arbejdsmigranter på det prekære arbejdsmarked med fokus på Danmark som modtagersamfund. Der er i det seneste årti sket en markant internationalisering af det danske arbejdsmarked med en markant stigning i antallet af udenlandske arbejdstagere.

Arbejdsmigranter befinder sig ofte i en sårbar eller prekær position, som giver arbejdsgiverne større mulighed for at definere arbejdsvilkårene, end det normalt er tilfældet i den danske arbejdsmarkedsmodel. For eksempel kan migranternes fortsatte ophold i landet være betinget af ansættelsen.

Præsentation vil dels belyse, hvordan forskellige aktører har indflydelse på migranternes arbejdsliv og deres mobilitet, dels hvorledes migranter navigerer på et arbejdsmarked på tværs af nationer. Oplægget tager empirisk udgangspunkt i arbejdsmigranternes interaktion med fagbevægelsen, staten og formidlingsbureauer indenfor blandt andet byggebranchen og det grønne område.

Marlene Spanger er Ph.D. og lektor på Institut for Kultur og Globale Studier, Aalborg Universitet.

Bjarke Refslund er Ph.D. og postdoc på Center for Bæredygtig Produktion, Aalborg Universitet.

KEYNOTE 4: DEN DANSKE FAGBEVÆGELSES STILLING

Morten Skov Christiansen giver et indblik i den danske fagbevægelses syn på og tilgang til det prekære arbejdsliv som repræsentant for Landsorganisationen i Danmark. Uddybende beskrivelse følger.

Morten Skov Christiansen er næstformand for Landsorganisationen i Danmark (LO).

1. Employability som (ud)fordring for udsatte unge

Anne Görlich, Ph.D. og adjunkt på Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet.

Ligesom de voksne, sættes unge under pres – ikke mindst gennem skærpede krav til uddannelses- og arbejdsmarkedspartnerskab, selv om de samtidig stilles over for en yderst usikker beskæftigelseshorisont. Anne Görlich ridser i sit oplæg op, hvordan nogle af disse forandringer tager sig ud i de unges liv, hvordan de håndterer krav om uddannelse, præstationer og 'employabilitet'. Dette danner oplæg for at diskutere, hvordan vi kan forstå deres situation, og hvordan vi bedst kan understøtte dem i deres strategier for at mestre vilkårene for uddannelse og arbejde?

2. Prekarisering af akademisk arbejde

Janne Gleerup, Ph.D. og lektor samt Niels Warring, Ph.D. og lektor. Begge fra Center for Arbejdslivsforskning, Roskilde Universitet.

Prekarisering er blevet et tema, vi også i Danmark taler om i forhold til at forstå forandringer på arbejdsmarkedet og i arbejdslivet. Med afsæt i en ny bog om prekarisering skal vi diskutere: Kan 'flexicurity' dæmme op for prekariseringen? Hvordan spredde prekarisering sig blandt akademikere, og hvordan lever akademikere med midlertidige og usikre arbejdsforhold? Hvilke muligheder er der for at gøre op med prekariseringen, og hvilken rolle kan fagforeningerne spille?

3. Prekariseringens konsekvenser for mening i arbejdet

Anette Kamp, Ph.D. og lektor samt Anders Jakobsen, Ph.D.-studerende. Begge fra Center for Arbejdslivsforskning, Roskilde Universitet.

Hvordan påvirker prekarisering oplevelsen af mening i arbejdet? Prekarisering svækker potentielt relationer til kolleger, arbejdsplads og arbejde. Dermed kunne man også formode, at prekarisering kunne føre til manglende mening i arbejdet. Imidlertid peger forskningen i forskellige retninger på det punkt. I denne workshop vil vi diskutere, på hvilke forskellige måder vi kan forstå "mening" og meningsdannelse i arbejdet, ligesom vi rejser spørgsmålet, hvilke forskellige muligheder disse måder tilbyder for at kritisere og udvikle arbejdet?

4. Håndtering af migranter på det danske arbejdsmarked

Marlene Spanger, Ph.D. og lektor, Institut for Kultur og Globale Studier samt Bjarke Refslund, Ph.D. og postdoc, Center for Bæredygtig Produktion. Begge fra Aalborg Universitet.

Workshopen følger op på Marlene og Bjarkes keynote og kommer omkring en række centrale elementer i forhold til arbejdsmigranter og deres møde med det danske arbejdsmarked. Disse aspekter inkluderer blandt andet migranternes drømme, mål og ønsker, deres mobilitet og ruter til det danske arbejdsmarked, mødet med det organiserede danske arbejdsmarked herudover fagbevægelsen, overenskomstsystemet og lokale tillidsrepræsentanter samt mulighederne for at skabe fællesskaber på tværs af skel – ikke mindst mellem danske og udenlandske arbejdstagere – og derved sikre inklusion fremfor eksklusion.

TILMELDING

Tilmeldingsfristen er **den 12. april**. Bemærk, at vi de senere år ikke har kunnet tilbyde alle interesserede deltagelse, da der er et begrænset antal pladser.

Tilmelding sker via www.arbejdsliv.safeticket.dk, hvor du kan bruge betalingskort.

Ønsker du at betale med bankoverførsel eller EAN, kan du tilmelde dig pr. e-mail til info@arbejdsliv.org, hvorefter vi kontakter dig med betalingsinformation.

Hvis du melder dig til via ovenstående mailadresse, skal du angive navn på deltagerne, samt:

- 1) Hvis du har særlige ønsker til forplejning, så som **allergier** e.a.
- 2) Hvilken **workshop** du helst vil deltage i.
- 3) Om du ønsker at få tilsendt **parkeringsstilladelse** til dagen.
- 4) Hvis du er institutionsabbonent eller ønsker at oprette et **abonnement på Tidsskrift for arbejdsliv** i forbindelse med din deltagelse.
- 5) Din adresse – hvis du bestiller abonnement på Tidsskrift for Arbejdsliv.

Når vi har modtaget din tilmelding, sender vi dig en mail med yderligere oplysninger omkring betaling. Du vil kunne benytte wifi på værtsstedet.

PRISER FOR DELTAGELSE I ÅRSKONFERENCEN

Medlemmer af CSA/abonnenter på Tidsskrift for Arbejdsliv:	750,- kr.
Ikke-medlemmer/ikke-abonnenter:	900,- kr.
Studerende	350,- kr.

Ved tilmelding til årsmødet er det muligt at få 150,- kr. i rabat på Tidsskrift for Arbejdsliv (gælder ikke eksisterende medlemmer).

Årsabonnement på Tidsskrift for Arbejdsliv inkl. medlemskab af CSA (inkl. rabat):

Personligt abonnement	345,- kr. (1245 kr. inkl. konference)
Studererabonnement	105,- kr. (455 kr. inkl. konference)
Institutionsabonnement	575,- kr. (1475 kr. inkl. konference)
Netabonnement	250,- kr. (1150 kr. inkl. konference)

Spørgsmål vedrørende tilmelding eller betaling sendes til info@arbejdsliv.org

Har du andre spørgsmål til konferencen er du velkommen til at kontakte Søren Weber på ssweber@ruc.dk eller Rasmus Guldager Weber på rasmusgw@gmail.com